

kifejezőmódot kezdték meghonosítani a magyar lírában, amit García Lorca nevével jelöl meg az európai irodalomtörténet. Ahogy Csokonai megmagyarította a rokokót, úgy készült most hazai talajba gyökeret eresztetni az irodalmi köztudat által „népi szürrealizmusnak” nevezett költészet. Az elnevezés nem egészen pontos, mert a szürrealizmushoz csak a látomásos képszerkesztés kapcsolta ezt az alkotó módot, ami viszont, mint már utaltunk rá, nem a szürrealizmus vívmánya volt. Az mégis vitathatatlan, hogy ez az 1945—48 között készülődő és az 1950—60-as években beérő költészet García Lorcát tekinthette rokonának az európai lírában, mint ahogy az Újhold szellemi rokonát a Rilketől Poundon és Eliot-on át Reverdyig ívelő költészettípusban találhatók meg.

Az 1945—48 közötti szakaszban a látomásos népdalnak, mint líraesztétikai értelemben vett alkotó módnak még csak elszórt, bár mind egyre gyakoribbá váló alkotóelemei voltak fellelhetők Darázs Endre, Juhász Ferenc, Kormos István és Nagy László költészetében, még aránylag ritkán fordult elő (pl. Nagy László: *Angyal és a kutya*), hogy egész verseket egyöntetűen uralt volna. Darázs Endre hamar kimaradt az újtó szellemű költők közül, tehetségét nem tudta sem megőrizni, sem kiaknázni, a sematizmus szorításában összeroppant, versei elsekélyesedtek, és a talpra álláshoz többé már akarateréje sem volt. Kormos István csaknem két évtizedre elhallgatott, keveset írt, az is asztalfiókban maradt, s amikor 1971-ben *Szegény Yorick* című kötetével újra jelentkezett, költészetében a látomásos népdalhoz az elvont tárgyiasság egynémely jellemvonása is társult abba az izgalmas kísérletbe fogva, hogy hidat építsen a népi költészet és az Újhold közé nem a kiegyenlítés, hanem új kifejezési lehetőségek kedvéért. A látomásos népdal Juhász Ferenc és Nagy László érett pályaszakasaiban valósult meg legtisztábban és legteljesebben, a kortárs világlíra legjobb színvonalán. Ez az alkotó mód mégsem kapcsolható csak két költőhöz, megszületése mégis egy egész líratörténeti vonulatot, egy egész nemzedéket jellemez, kikristályosodásához a tapasztalatok és kísérletek sokasága vezette el.

Az új népi líra kísérletező ága fokozatosan eltávolodott a hagyományos népi realizmus stílusától, de eközben mitsem engedett az irodalom társadalmi kötelezettségeiből és erkölcsi imperatívuszaiból. A látomásos népdal a valósággal szembenező költészet eszközeinek indult és azzá is vált felhasználói kezében, általa egy új tartalmú közösségi elkötelezettség, a történelemre éberen figyelő művészi öntudat gazdag kifejezőmódját teremtették meg, a világ birtokba vételére készülő ember távlatait és gondjait fejezték ki a népi hagyományt felfrissítő költők.

